

ERDÉLYI GAZDA

MEGJELENIK

minden pénteken

legalább egy iven

és az egyleti tagoknak

ingyen

küldetik meg.

Nem tagok egész évre 4 ft. félvre 2 ftal fizetnek elő, negyedéves előfizetés el nem fogadtatik.

Pénz- és érték küldemények az

ERDÉLYI GAZDA KIADÓ-HIVATALÁHOZ

(Dr. Hintz György, e. pénztárhoz)

a lap szellemi részét illető küldemények az

ERDÉLYI GAZDA SZERKESZTŐSÉGÉHEZ

(Gamauf Vilmos e. titkárhoz)
csizmendők.

AZ

ERDÉLYI

GAZDASÁGI EGYLET

KÖZLÖNYE.

Hirdetési díjszabályzat.

		1-1	1-3	1-6	1-12	1-24	1-52
		széri hirdetésikor					
%	lap	1	krjt	krjt	krjt	krjt	krjt
1/100	14	36	70	120	200	360	
1/100	7	18	35	60	100	180	
1/100	350	9	1750	30	50	90	
1/100	175	450	875	15	25	45	
1/100	90	225	440	750	1250	2250	

Nagyobb hirdetésekül külön kedvezmények. Asonkívül 30 kr. bélyegdíj annyiszor, a hánysszor a hirdetés megjelenik.

A szíves megrendelésben világosan kérjük kitenni; mennyi helyet igényel a beküldő mellékelt hirdetés számára.

Hirdetéseket elfogadnak lapunk kiadó hivatala és a r. k. Lyceum nyomda központi irodája (főttér gr. Teleki Domokos-ház.) Mellékletek 5 c. é. fiba számlátnak.

Lapfelügyelő bizottság: Paget János elnök; Berde Áron, b. Huszár Sándor, Kodolányi Antal, Mina János, Nagy Ferencz, Szabó Samu, Szentgyörgyi József.

Gyümölcsseim.

Valódiakul fölsimert s tudtommal eddig nyelvünkön még le nem irt gyümölcsfajaim körülményes leírásban közleni ily czim alatt kezdtem meg az „Erdélyi gazda“ 1872-dik évi folyamában. E közléseket folytatni szándékozom.

Mínthogy az eddig már közlötteken kívül valódiakul fölsimert gyümölcsfajaim száma jelentékenyen fölszaporodott, szükségesnek láttam arról gondolkozni: hogyan lehetne ezek körülményes leírását gyümölcsészet kedvelő hazámfiával minél rövidebb idő alatt közlenem: hogy aztán azon fajok hiteles ojtóvesszeivel minél hamarabb elláthassam az illető érdeklődőket. Attól tartok ugyanis, hogy a szenvedély kitartóságával, költség kimelés nélkül összegyűjtött, 1200 fajt meghaladó gyűjteményem előbb semmire megy, hogysen módomban állhatna minden egyes fajt kitanulmányozni s a hazában elterjeszteni. Gazdátlan gazdálkodásunk folytán a kincstári birtokok, hol kertem alapítottam, maholnap idegen pénzkufárok kezébe kerülnek, kik aztán kertemből, az én kis világomból, engem is szépen ki fognak majd tessékélni előbb, hogysen tanulmányaim befejezhetném, s azok eredményét a haza oltárára lerakhatnám.

Legcélszerűbb volna, ha gyümölcsseimet egy külföldi munkában vagy egy, havonként megjelenő s egyedül csak gyümölcsészettel foglalkozó folyóiratban,

— melynek egyes füzetei évvégén egy tartalomjegyzékkel ellátott kötetbe lennének beköthetők, — közölhetném; de ezt, — még ha folytonosan és kizárólag írásra adhatnám is magam, a mit pedig teljességgel nincs módomban tenni, — részemről kivihetőnek nem találom; mert napjainkban még, — talán, ha ingyen adnám is át munkálatom, — kiadóra nem találnék; a kiadási költség fődözését pedig magamra vállalni még kevésbé volna módomban. Mínthogy tehát szándékom kivitelére a legezlszerűbb módot nem követhetem, meg kell elégednem avval, hogy gazdasági szaklapjaink szükkeretében a gyümölcsészet számára föntartott helyet foglaljam el.

A gazdasági szaklapok közül jelenleg csak az „Erdélyi gazda“ és a Keszthelyen megjelenő „Gyakorlati mezőgazda“ nyitott bővebb tért gyümölcsészeti közleményeim számára. Ezekbe írok tehát és úgy fogom itt beosztani közleményeim, hogy a mely gyümölcsfajok teljes leírását közlendem az egyikben, azon gyümölcsfajoknak a másik lapban csak rövid jellemzése legyen fölemítve: így aztán egy bizonyos időmulva kétannyi gyümölcsfajjal ismerkedhetnek meg a gyümölcsészetről érdeklődők, mint az előtt, midőn még csak az egyetlen „Erdélyi gazda“ állt e részben rendelkezésemre:

Mielőtt közleményeim folytatásába fognék; szükségesnek látom, hogy kertemről s azon körülmények-

ről, melyek közt én itt a gyümölcsészet tanulmányozásával foglalkozom, egyet-mást elmondjak, a mik leírásomban az egyes fajokról kifejezett vélekedésem igazolásául szolgálhatnak.

Kertem egy, a világ minden tájéka felől védetlen síkságon, a magyar kincstár birtokai közé tartozó, egyik bérjóságon fekszik Csanádmegyében, Mezőhegyes szomszédságában. Talaja könnyű, laza televény, mely a nedvességet hamar elnyeli, de hamar is elereszti. E televényréteg vastagsága 2—3' között változik. E réteg alatt egy 8—15' vastag ösülepdedű, sárga, finomszemű agygréteg következik, melyet egy 2—3' vastag homokréteg vált föl, mely kutaink viztartója gyanánt szolgál.

Száraz időjárással, mikép több év óta tapasztalom, kertem talaja fölöttébb nedvszegény; ha azonban az esős időjárás sokáig tart, gyakran megtörténik, hogy az alviz, az ugynevezett földárja, egész a föld színére emelkedik. Hogy ez utóbbi körülmény mily ártalmas a fák tenyészetére! — nem szükség bizonyítgatnom. A nem rég mult 1871—1872-diki nedves években e feltolult alviz pusztította el kertemben valamennyi őszibarack és mandula fát, mely gyümölcsnemek azóta sem akarnak itt tenyészni; mert, — nagyon valószínűleg, — a fölemelkedett alviz oly ásványos részeket hozott föl magával a felső termőrétegbe, a milyeneket e gyümölcsnemek fája el nem bír szivelni.

Vidékemen s általában a magyar Alföldön igen gyakoriak az erős szelek, melyek a nagyobb, vagy pedig a törékenyebb száru gyümölcsöket fejlődésük közben lehányják; sőt ritka nyár mulik el itt szélvész nélkül is, mely a gyümölcsöket megrakott, idősebb fákat is kitördeli. Legkevésbé állhatnak ellen az ily szélvészeknek azon kajsziák, melyek szilva alanyra voltak nemesítve, s azon körtefák, melyeket birsre ojtottunk. Szélvészek alkalmával az ily fák rendszeren az ojtóhelyen szoktak eltörni.

Jó gyümölcstermesre az Alföldön csak akkor számíthatunk, ha tavasszal, a fák virágzásakor hűvös, elegendő nedves, de nem épen esős idő jár. Ily időjárás azonban itt csak a ritkaságok közé tartozik. Favirágzáskor a kártékony rovarok milliónyi sokasága rajzik itt a száraz és meleg légben, melyek aztán vagy a virágot magát a szó szoros értelmében lelegelik, vagy a kötődött gyümölcsöket rontják meg az által, hogy tojásaikat azokba rakják le. E kártékony ro-

varok közül legveszedelmesebbnek találtam ekkoráig a kerti vagy rózsacserebulyt (*Melolontha horticola*), mely rendkívüli mennyiségben jelenik itt meg favirágzáskor s pusztítja nemcsak a virágokat, hanem még a gyenge hajtások hegyeit is. Hogy némely, először virágzó körtefám megmenthessem falánkságoktól, az idén is 3 itczét szedtem egyenkint össze belőlük egy pár nap alatt, dél előtti 11—12 óra közt menvén ki pusztításukra, a midőn legélénkebben szoktak repdesni. Ugy látszik, hogy a félénkségnek legkisebb tudatával sem bír e rovar; mert könnyen meghagyja magát fogni. Másik kártékony rovar a vinczellér bogár (*Rhynchites*), melynek itt több faja élőszkodik, melyek a fejlődésnek indult gyümölcsöket órmányukkal belyugasztgatják s tojásaikat azokba rakják; minek folytán az ily belyuggatott gyümölcsök csak hamar rothadásnak indulnak s lehullanak. Az aranyranetteket, szóval a kormos almákat kiváló előszeretettel keresik föl e rovarok, melyek, mihelyt észreveszik, hogy ujjunk feléjük közelit, rögtön földre ejtik magukat s ott mozdulatlanul hevernek s kicsiségök mellett ritkán láthatók meg.

Ritka év mulik el itt favirágzáskor vagy kevés- sel az elvirágzás után, kései fagyok nélkül, melyek, ha nem is pusztítják el mind, de kegyetlenül megzisedelik a kötődött gyümölcsöket. Az idén is Ápril 29. és 30-dikán a R. szerinti hőmérő közel 4 foknyi hideget mutatott kora reggel kertemben, mely hidegben, néhány körte és almafajt kivéve, — melyeken itt-ott mégis maradt egy-két szem gyümölcs; — mindennemű gyümölcsöm tisztára lefagyott.

Nyáron itt, többnyire, rendkívül nagy a forróság. Sokszor jul.- és augusztusban, sőt néha szeptemberben is hetekig tart a 36—37 fokú meleg. Ilyenkor aztán annyira kiszárad a föld és lég, hogy még éjjel sincs harmatlecsapódás; nappal pedig felhők helyett sűrű porfelleget lát az ember uszni a légben mindenütt a láthatáron. Ily forró nyárban aztán rendkívül korán érnek gyümölcsünk pl. az őszi október, nov. helyett már augusztusban élvezhetők; a téliek közt pedig alig akad egy-két faj, melyet ép állapotban karácsonyig eltarthatnánk. Ez az oka aztán, hogy annyi a panasza a faiskolák ellen, honnan őszi helyett nyári, téli helyett őszi gyümölcsfajokat kaptunk: noha pedig ezt nem a faiskola tulajdonosoknak, hanem vidékünk sajtószerejű időjárásának kellene felrótnunk. Még az csak hagyján, hogy korán érnek: de nagyobb baj

az, hogy korántsem oly levesek, zamatosak gyümölcseink, mint a gyümölcsstermesztésre alkalmasabb vidékeken lenni szoktak.

Száraz forró nyár után körtefáink nagyrésze már aug. elején annyira megért növényzetében, hogy sept. elején leveleit is elhullatja. Ha aztán hosszú, nedves őszi következik s e mellett derült, meleg napok is járnak; gyakran megtörténik, hogy újra kileveleznek és hajtanak is. Mi természetesebb aztán, hogy az ily újból kihajtott fák éretlen veszőkkel s nedvekkal telezsivódva menvén a télnek, gyakran sokat szenvednek a téli fagyok által.

E körülmények eléggé mutatják, hogy az Alföld épen nem kedvező a gyümölcsstermesztésre s hogy itt, a gyümölcsfajok roppant sokaságából igen kevés lesz azon fajok száma, melyek az itteni viszonyok közt is jó sikerrel volnának tenyészthetők. Ezeket előbb kell tanulmányoznunk s aztán nem kell kapkodnunk sem újdonságok, sem ódonságok után, habár éig magasztalják is azokat előttünk; hanem habozás nélkül azon fajok tenyésztése mellett kell maradnunk, melyek vidékünkre alkalmasokul vannak kipróbálva.

Világszerte elterjedt, kitünőekül ismert gyümölcsfajaimat nemcsak azért gyűjtöttem össze, hogy gyümölcsismeret-szerzéssel szenvedélyem elégitsem ki; hanem, hogy kitanuljam, melyek közülök a mi körülményeink közé is kiválólag alkalmasak. Gyümölcsészeti közleményeimben ebbeli tanulmányaim eredményét is törekszem átadni honfitársaimnak.

Arra, hogy valamely gyümölcsfaj alföldi körülményeink közt is értékesnek legyen nevezhető, szükséges, hogy gyümölcsei, — jóságuk mellett, — bírjanak avval a tulajdonnal is, hogy szélben, viharban jól meg állják helyöket a fán mindaddig, míg meg nem értek vagy, — ha pl. téli gyümölcsök, — míg leszüretelésük ideje el nem érkezett. Hiába mutatja itt magát termékenynek bármely faj, ha gyümölcseit teljes kifejlődésük előtt mindig lekobozza a szél! nem érdemes azt itt tenyészteni. Nálam már 5 év óta bőven hoz termést az „Erdői vajonc” (Fondante de bois; Holzfarbige Butterlirn): de, mihelyt gyümölcsei fele nagyságukat elérték, közönséges crejü szélben is, már nyár derekán, — mintha üvegből volna száruk, — mind letöredeznek s a fa alá hullanak. Nagy házak közti, városi kertekbe nagy szelek ellen hegyektől, erdőktől óvott helyekre való tehát e faj; de nem az Alföldre.

Alföldi viszonyaink közt értékeseknek ne-

vezhetők az oly gyümölcsfajok is, melyek az itteni, kedvezőtlen, éghajlati s egyéb viszonyok közt is fajuk edzettségé s egészséges volta mellett a gyümölcsstermesztésre kevesebb kedvező évben is rendszeren teremnek. Hiába járta be hírével a kerek világot pl. a „Totleben körte,”! fája az Alföld hidegét télen, forróságát nyáron nem bírja kiállni. Beteges az itt folyvást és terméketlen is. — Hiába nevezetik a „Téli fehér kalvil” az almák királyának! Az itteni laza földben folyvást terméketlenné mutatja az magát; pedig valamennyi almafaj közt ez virágozik legdusabban s köt legtöbb gyümölcsöt: de a gyümölcsök vagy a fán sülnék meg már június—júliusba, vagy fekete ragyafoltokat kapnak s már őszi közepén, előbb, hogysen fekérsük (Lagerreife) ideje beállt volna, elrothadnak, rothadásuk a ragyafoltokon kezdődven.

A főnnebb elmondottak folytán „Gyümölcseim” czim alatt közölt s ezután közlendő gyümölcsleírásaimat szives figyelmébe ajánlom különösen sik vidékeken lakó honfitársaimnak, hogy azon leírások nyomán megválogathassák, hogy mely gyümölcsfajokkal népesítsék be kerteiket, ha azt akarják, hogy ültetésüknek örömét érhessék.

Leírásaimban ez uttal betűsorozatos rendet nem követhetek: hanem a főnnemlített lapok t. szerkesztői beleegyezésével, esztendő végén, valamennyi eddig már leírt s közelebb leírandó, valódiak gyanánt fölismert gyümölcseim külön jegyzékbe foglaltan az érdeklődők kedvéért szivesen közlendem.

Szükségesnek látom ez uttal azt is megjegyezni, miszerint faiskolám nem oly kiterjedésű, hogy abból kész ojtványokkal másoknak is szolgálhatnék: de ojtóvesszőt, míg készletem tart, szivesen adok azoknak, kik e végett ideje korán megkeresnek.

Ezeket kívántam elmondani bevezetésül gyümölcsleírásaimhoz.

Mező-Kovácsháza, július 15. 1874.

Bereczki Máté.

Gazdasági szemle a bécsi közkiállításon.

(Folytatás.)

II. Ausztria.

Ausztria dohányát a kiállításon, a cs. kir. dohánygyárak és beváltási hivatalok központi igazgatósága állította ki. Ennek kiállítása mellett az egyesek az osztrák tartományokban termesztett dohány bemutatása tekinteté-

ben egy szóiván semmit sem tettek. Schwarzenberg herczeg kivételével ugyanis még a nagy birtokosok sem állítottak ki dohányt. A gazdasági egyesületek közül pedig csak a bukovinai vette fel a dohányt a mezőgazdasági termények gyűjteményébe.

A c. s. kir. dohánygyárak és beváltási hivatalok központi igazgatósága által rendezett osztrák dohánykiállítás, a földmívelési ministerium csarnokában, egy 8 oldalú igen díszes szekrényben nyert elhelyezést.

Lényegben ezen dohánykiállítás is egy részről a dohánygyárakban gyártott szivarok, pipadohányok és burnótok ismertetését célozta, s azért a dolog természeténél fogva mind a nyersanyag, mind pedig a gyártmány szerepeltek.

Az érintett dohánykiállításban mint Ausztriában természetű dohánylevelek csak a következők említhetők:

1. A Galicziában természetű zapruthi vagy eredeti galicziai dohány levelei, melyek kiválóan a Pruth és Dniester mellékén található sajátos nehéz és kövér talajon, régtől mivel dohány növényről nyeretnek s az ismert galicziai burnót készítésére használtatnak.

2. A szintén Galicziából származó magyar galicziai dohány levelei, melyek részint galicziai (moskalowka), részint legjelesebb magyar és külföldi dohányfajták magjairól nevelt növényekről szedetnek, s főleg szivar- és pipadohány készítésre szolgáltatják a nyers anyagot.

3. A Bukovinának aránylag kis területén művelt czerbel dohány levelei és végül

4. A Dél-Tirol roveredói kerületében mivel dohánylevelek, melyek az őket jellemző sajátos szag folytán egy leginkább csak Tirolban kedvelt és fogyasztott burnót készítésére használtatnak.

Az imént felsorolt dohányfajták leveleinek minőségére nézve megjegyzendő, hogy

1. az eredeti galicziai dohánylevelek, közép és részben igen nagyok, barnák, néha csaknem feketék;

2. a magyar galicziai dohánylevelek általában csak közép nagyok és halvány világos barnák, rendszerint hosszukások;

3. a bukovinai czerbel dohánylevelek középnagyok és világos barnák és

4. a dél-tiroli dohánylevelek pedig nagyok, szélesek és barnák.

Az osztrák dohánygyárakban pipadohányt elkészített s megvágva kiállított magyar dohányok közül nem lehet e helyen is említést nem tenni Tetszetős kinézésnél fogva legfinomabb magyar barna muskotály és csetneki dohány, valamint a világos barna végbi és csaknem világos sárga verpeléti és faddi dohány vonták magukra a figyelmet.

Schwarzenberg herczeg mezőgazdasági terménykiállításában, a dohány mindössze is csak néhány levél által volt képviselve. Mutatványul szolgáltak ezek a herczeg csehországi lobositz uradalmában természetű virginiai és missouri dohány fajtáknak.

A bukovinai gazdasági egyesület gyűjteményes kiállításában a Bukovinában természetű középnagy levelű világos barna czerbel dohányt mutatta be.

Az osztrák dohány levelei jobbára kivétel nélkül simított állapotban állítottak ki.

(Folytatása következik.)

Tyuktenyésztés Erdélyben.*

(H. L.) A Segesvár mellett fekvő fejéregyházi uradalomban Hohenberg Onderka Marczelné, született Gróf Haller Louisa gyönyörű tyuktenyésztézetet építtetett és — mint halljuk — számtalan nagyon szép és értékes külföldi tyuk, réce és ludfajokkal be is telepített; melyek mellett az eredeti erdélyi fajoknak külön osztályt rendezett be azon célból, hogy erdélyi szép és hasznos tyukfajainkat a külfölddel kiállítások alkalmával megismertesse s következésképpen szűkebb hazánkat egy új kiviteli árucikkkel gazdagítsa. Ezen tyuktenyésztés jelenleg első ilyen intézet Erdélyben, miután eddig a gazdaságnak ezen nem csekély ágára úgy szólván semmi figyelem nem fordítottatott (az „Erdélyi gazda” részint önálló cikkekben, részint apróbb közleményekben ismételtlen ajánlotta az okos szerű tyuktenyésztést. Szerk.), holott külföldön számtalan egyesület létezik, mely a házi tenyésztésnek egyedül ezen ágat műveli úgy irodalmilag önálló művek és külön tyukászati hírlapok szerkesztésével; mint gyakorlatilag nagymérvű tenyésztés és majorsági kiállítások rendezése által, hol a köznép is megismerhetvén a legjelesebb és leghasznosabb fajokat, minden falusi gazda képes lesz azokat kiválasztani, melyeknek tartása s szaporítása viszonyainak és érdekeinek leginkább megfelel.

Hogy mily jótékony hatást fog e szakavatottan vezetett intézet már a közel jövőben gyakorolni abból is kitűnik, hogy nevezett grófné minden tavasz folyamán 30—40 jeles tyukfaj magnak való tojásait fogja eladatni, összel pedig ugyanazon fajoknak 6—7 hónapos csirkéit; a részletes árjegyzéket lapunk annak idején közölni fogja.

Mint értesülünk a tulajdonos grófné mindazokat, kik nagyszerűen berendezett tyuktenyésztézetét megtekinteni kívánnák, magyar szivességgel fogja látni, minélfogva fel is hívjuk a tyukászat iránt érdeklődő olvasóinkat, ne mulasszák el, e liberalis engedelmet felhasználva, az intézetet személyesen megnézni s a szép példát, ha tehetik követni.

A nemes grófné buzgó fáradozásait azonban csak akkor vagyunk képesek teljes érdemük szerint méltányolni, ha tudomást veszünk arról, hogy Gróf Haller Luiza alig egy év alatt már a második közhasznú intézettel ajándékozta meg szűkebb hazánkat. midőn a fejéregyházi Gróf

* T. lapjainkat felkérjük ez érdekes közlemény szives átvételére.
Szerk.

Hallerféle kereskedelmi kertészetet megalapította. E vállalatnak célja: minden hazai lakosnak saját földünkön már kipróbált kitünő jó kerti magvakat szolgáltatni, lehetőleg olcsóbb árakért és ez által elejét venni azon számos csa-

lódásnak és feles költségeknek, melynek ki voltunk téve, midőn egy hazai haszonkertészet hiányában külföldi kereskedőktől vettünk mindig jó drágán és nagyon sokszor rossz magvakat.

T Á R S A L G Ó.

Felhívás

a mosonmegyei gazdasági egyesület részéről, a nagyméltóságú földmivelés-, ipar- és kereskedelemügyi m. kir. ministerium pártfogása mellett f. évi augusztus hó 28—30-ik napjain Magyar-Óvárrott rendezendő méhészeti kiállításban való részvételre.

A mosonmegyei gazdasági egyesület a f. é. május hó 2-án tartott közgyűlésében a magyar orvosok és természetvizsgálóknak Mosonmegyébe tervezett kirándulások alkalmával egy általános méhészeti kiállításnak Magyar-Óvárrott leendő rendezését elhatározta.

A gazdasági egyesület törekvése oda irányul: t. vendégeinknek a méhet, egyrészt mint természettudományi szempontból felette érdekes rovarfajtában, bonc- és élettani sajátágaiban bemutatni, — másrészt a méhészetnek, mint hasznos tenyésztési ágának előhaladásáról is lehetőleg hű képet nyújtani.

Bizalommal fordul ezért gazd. egyesületünk a t. méhészközönséghez, első sorban Moson és a szomszédos megyék oly szép számú előre törekvő méhészeihez, azon kéréssel, hogy ezen hazánkban ezidő szerint harmadik, vidékünkön pedig első általános méhészeti kiállításban minél nagyobb számban részt venni sziveskedjenek.

A kiállítás kiterjeszkedik minden a méhészeti szakba vágó tárgyakra; nevezetesen:

1. Méhlokra (kasok és kaptárok), benépesítve vagy üresen.
2. Méhszállító szekrények s anyaméh-nevelő kaptárakakra; méhlok- és pavillonmintákra.
3. Méz-szűrőgépek és mindennemű méhészeti eszközökre.
4. A méh természetrajzára vonatkozó mindennemű készítmények és rajzokra.
5. Mézelő növényekre szárítva és magvaikban bemutatva.
6. Nyers méz és viaszfélékre. Készítményekre méz és viaszból.
7. Méhészeti taneszközökre, hazai és külföldi régiebb és újabb irodalmi termékekre.

A méhészeti előhaladás jutalmazásául az egyesület a n. méltóságú földmivelési m. kir. ministerium részéről a célra engedélyezett segélyadományból egy-egy 10, 6, 4, 3, 2 aranyos, egy 10 és

három 5 ezüst forintos díjat tűz ki. A kiállítók ezen felül diszoklevelek és méhészeti eszközökkel fognak jutalmaztatni.

A kiállítás augusztushó 28-án délután ünnepélyesen megnyitván, tart azon hó 30-ig bezárólag, mely napon a díjkiosztás fog eszközöltetni.

Bejelentési határidő f. é. augusztushó 23-ika; de kérjük a bejelentéseket mielőbb eszközöltetni, hogy a kinyomatandó tárgysorozat teljes lehessen. A bejelentések, valamint a küldendő tárgyak is bérmentesítve az egylet titkárához, Dr. Rodiczky Jenő tanár urhoz intézendők.

Magyar-Óvár 1874. évi júliushó 5-én.

A mosonmegyei gazdasági egyesület nevében:

Simon Gyula s. k.
egyleti alelnök.

Dr. Rodiczky Jenő s. k.
egyleti titkár.

Könyvismertetés.

I. A falusi könyvtár XI dik füzetének 2-ik kiadása áll előttünk, Áron Edétől, melynek czime: „Gyakorlati utmutatás az eperfa és selyem hernyó tenyésztésére” — a Franklin társulat 1874-dik évi kiadása Budapesten. Ára — a falusi könyvtár többi füzetét tekintve — 50 kr.?

E mű 95 lapra terjed, két részből áll: I-ső az eperfa-tenyésztést, — a II-dik a selyembogarak kikeltése, ápolása és megfojtását tárgyalja, s legvégül a gubók legombolyításáról említ meg szerző annyit, hogy a kik avval is foglalkozni kívánának, a jeles „Mezei gazdasággönyve” IV-dik kötetéből utasítást nyerhetnek.

Részletes bírálatásába nem bocsátkozunk, tudva azt, hogy a ki a gazdászat ezen ágával szeret vagy óhajt foglalkozni, ugy is megszerzi e művet, melyet akkor színről-színre látván, meggyőződik annak hasznos vagy ellenkező voltáról.

Részünkről csak annyit jegyzünk meg ez utolsó részt illetőleg, hogy röviden — talán — be kell vala foglaltatnia e műbe a „legombolyítás”-nak is s nem csupán utasítani egy oly nagy terjedelmű műre, melyet nem egy könnyen szerzhető meg s, még áttekintés végett megkapni is bajos dolog. Hiszünk is

hogy a kiadó társulatnak gondja lesz egy III-ik kiadásnál ezen óhajtásunkat, melyet bizonytal minden — e gazd. ággal foglalkozó ügy barátunk egyaránt kíván — kellő figyelembe venni.

Különben az egész kis füzetet, melynek már bevezetésében, hol a selymészet igen érdekes rövid története nagyon csinosan van adva, minden tekintetben egy talpra esett műnek találjuk s mint ilyet ajánljuk az érdeklődők figyelmébe. — Azonban bátrak vagyunk fölhipni első sorban magát az erd. gazd. együletet, hogy az egészen föl hagyott eperfa termelést vegye újból kezeibe és ha nagy horderejűnek véli a selymészetet bércezes hazánkban, legalább fák kiszolgáltatása és időnkénti buzdításai által nyújtson alkalmat az avval foglalkozni kívánó közönségnek; vagy ha általában szükségtelennek, hogy ne mondjuk haszontalannak találja: mondja ki minden himezés-hámozás nélkül arra a „non possumus.“

II. „A méhészet kézi könyve“ Dr. Tóth Imrétől, — kiadja az országos magyar gazdasági egyesület Budapesten 1874. ára 50 kr.

E kis füzet 122. illetőleg 124 lapra terjed s a mennyiben ezen évben látott először napvilágot — új szerzőjétől — egészen újnak, azaz új kiadásnak mondható. — Elméleti, gyakorlati részre és függelékre oszlik s a mint át meg átváltásából kivethetük: iparkodott szerző minden eddigi nevezetesebb mozzanatot művébe fölvenni, fölhasználni, „s egy kalap alatt“ a méhészt publikummal megismertetni. — Hogy mennyiben találta el szerző szerzeményének életrevalóságát, álljon itt mindjárt homlokára tüzött e néhány sor:

Az országos Magyar Gazd. Egyesület méhészeti szakosztályának egyik jeles tagja, dr. Tóth Imre ur jelenleg bányafőorvos Selmecezen, a méhészetéről írt munkáját az egyesület rendelkezésére ajánlván föl, — a szakosztály azt bírálatt alá bocsátotta s a bírálók egyhanguan oda nyilatkozván, hogy e munka minél nagyobb körű elterjesztésre érdemes: az egyesület örömmel ragadta meg az alkalmat, hogy e jeles szakmunka kiadásával a hazai méhtenyésztő közönségnek könyvkereskedési uton is szolgálhasson. Budapest, 1874. márt. hava. — Morócz István egyesületi titoknok.

Nem sok van, mit mondjunk mi még ehhez s annál kevésbé szólhatunk e mű ellen, minthogy ez minden, eddig általunk ismert — a méhészetéről magyar nyelven írt munkát jóval fölülmul. Vannak ugyan ebben is olyan állítások, melyeket kilehetett volna hagyni, hogy többet ne említsünk: a méhraj kémeinek előre való kiküldése a célból, hogy faodba, vagy isten tudja hova telepedjék le; továbbá azon orvoslások nagyobb része, melyek a méhszurás fájdalmának gyógyítása végett soroltatnak föl, — s még néhány ilyen, melyek mindannyiját inkább teoriának kell tekintenünk s a praxisban, miután már practizáltattak is, haszontalannak, drága időpazarlásnak. — Azonban nincs egyéb hátra, minthogy mi is a magunk részéről igen melegen ajánljuk e művet méhésztársainknak, s kívánjuk, hogy a természet járása több sikert adjon számukra e mezőn is s hozza meg a jövőben azt, a mit a közelebbi években elmulasztott.

Szentgyörgyi Lajos.

Levelezés.

Sz. Jakab 1874. júliushó 26-án.

Már egy hónapja hogy sahari hőség és szárazság uralg. Három hét óta délutánonként tornyosulnak a felhők, közbe-közbe menydörög is, de az áldást hozó s a növényzetre üdítően ható eső mind eddig elmaradt.

A nélkül, hogy jeremiáákat fujnák, kénytelen vagyok azt mondani: kerti veteményeink a szárazság miatt elpusztultak, kései zab megveresedett, len, mohar ki sem kelt, a fagytól megmaradt kevés gyümölcs le hull, répa elsatnyult, törökbuza fonyadásnak indul, szénafüti szénatermés csak fele a múlt évinek, marhánk az elszáradt legelőn tengődik, a juhok teje nem csak hogy elapadt, de étel hiányában a közös nyájuk felbomlottak s minden juhosgazda otthonn udvarában, rétek szélein, árokpartokon legelteti őket.

Azt hiszem elég ebből ennyi.

A gabonák állása kielégítő, az aratás a verőfényes helyeken megkezdett.

Sz. Jakabon tizenkét év óta harminczhat tűz eset volt. November óta Jul. 13-ig pedig négy. Ha tekintetbe vesszük azt, hogy a tüzesetek mind szándékos gyújtásból eredtek, ha tekintetbe vesszük, hogy a lakosság bár mi történjék a birtokosság részéről mi neki inyére nincs, nyilvánosan hangoztatja, hogy meg fog az illető gyújtani, vagy a megtörtént égés után minden tartózkodás nélkül kimondja, hogy e tűz bizonyos általa nem kedvelt cselekedetnek eredménye; ha tekintetbe vesszük, hogy nagyobb birtokosok és haszonbérletknél, de sohasem a kis birtokos vagy birtoknélkülieknél van a tűz: azon meggyőződésre kell jönni, hogy a lakosság legalább $\frac{1}{5}$ -ének — miután tudja miért történik a gyújtogatás, tudnia kell azt is ki a gyújtogató.

Hatósági intézkedés nem igen szokott történni, mely ha meg sem szüntetné a gyújtogatást, de legalább a hatósági személyek kiszállásával erélyes vizsgálat láttára, némi megfélemlítést eredményezne.

Talán ez is érne valamit.

A lakosság gyönyörű érzelmei eddig féken nem tartott és hihetőleg megfélemlíteni nem is szándékolt vadsága, továbbá sokak által tett állatias bögések, melyek ily tüzesetnél tetszés nyilatkozatot akarnak kifejezni, száználmas színben tüntetik elő nem csak a nevelést, de a közbiztonságot is.

Julius 13-dikán éjjel a falu melletti réten három boglya széna egy perc alatt lángba borult. A falu reményteljes ifjúsága több lelkesült és illuminált atyafi társaságában, egész éjjel teljes erejéből iparkodott a nyugalomra dőltek álmait zavarni és ébren tartani az elálmosodtákat. Ez elég nemes törekvésben senki által sem zavartatott.

Ila nem hallottunk volna vivát és hurrah szavakat, azt kellene hinnünk, hogy a csorda legerősebb hangu állatai valami kísértet, láthatlan rém által üldözötve ily bömbölő hangok által nyilvánítják megfélemlítésüket.

Csalódnunk kellett — emberi hangok voltak.

Meg kell jegyeznem, hogy nem azért irtam e sorokat, mert az elégett széna véletlenül az enyim volt, hanem mert

másképp megírni nem is lehetett a nélkül, hogy szelid kifejezést használva, a legnagyobb keserűség ne vonuljon az írottakon végig, és azon meggyőződésre ne jöjjünk, hogy míg ily lanyha-könyelműen elnézi a hatóság ezen vakmerő kihágásokat, míg részéről a nép ily majomi szeretetben részesül, addig e falu népének erkölcsi súlyedése feltartóztathatlan!

Ébner Sándor.

EGYVELEG.

* **Vizsgák.** A kolos-monostori magyar kir. gazd. tanintézet nyári félévi vizsgái f. évi augusztus 13-ától 26-áig foglalkoztatni. A részletes vizsgarendet annak idején közöljük.

* Az 1874-iki fedeztetési idény mint a „Földmívelési érdekeink“ értesül nem nagy sikerrel végződött az általános méntelepekben, a mennyiben összesen csak 52000 kanca fedeztetett az 1800 mén által és így egy ménre átlag csak 29 fedezett kanca esik.

* **Gazdasági szakmunkálatok.** A m. kir. természettudományi társulat legközelebbi választmányi ülésén a benyújtott tervezetek alapján Kosutány Tamás magyar óvári segédtanárt Magyarország fontosabb dohányfajainak kémiai megvizsgálásával — tiszteletdíj 2000 frt. — Molnár Istvánt a tapolcai borászati állomás vegyészét Magyarország fontosabb

borfajainak vagy egy jelesebb bortermelő vidék borainak kémiai és oenológiai vizsgálatával — tiszteletdíj 1000 frt. — bízta meg.

* **Tenyészbika eladás.** Mult számunkban jeleztük, hogy f. évi augusztus végén Kisbéren és Mezőhegyesen tenyészbika-árverezés fog tartatni; most ujabbán a földmívelési ministeriumnak azon dicséretes intézményéről értesülünk, hogy e becses anyagot megszerezni óhajtó községek különös kedvezményekben fognak részesülni; ugyanis a vételárnak csak egy harmadát tartoznak készpénzben rögtön lefizetni, a második harmadot 1875 október 1-én, a harmadikat 1876-ban ugyanakkor. Ezen kedvezmény megadása azonban egy ajánló levél-től tétetik függővé, melyet érdemes községek számára az illetékes gazd. egylet szolgáltat ki. Ámbár az erdélyi gazd. egylet, mint halljuk, gondoskodott arról, hogy a ministeriumnak nemes intenciója szűkebb hazánk községeinek tudomására jusson; mégsem tartottuk feleslegesnek az érdekelteket ez uton is figyelmeztetni. Bővebb felvilágosításokkal az erdélyi gazd. egylet titkári hivatala szolgál.

Felelős szerkesztő: GAMAUF VILMOS.

Főmunkatárs: Vörös Sándor.

H i r d e t é s e k.

334 sz.

(22) (3-3)

1874.

Hirdetés.

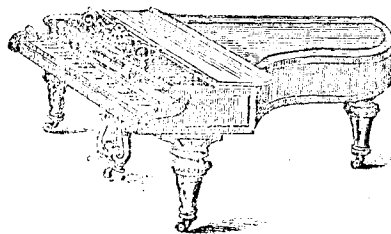
A nagyenyedi ev. ref. főtanodának diódi s hozzátartozó tövisi és paczalkai 140 holdnyi szántó,- kaszáló-szólóból álló birtoka 1874. évi szeptember 29-ik napjától kezdve, három egymásután következő évre hasznobérbe, Diódon a tanoda házában, f. év szeptember hó 12-kén d. e. 10 órakor, nyilvános árverési uton, a legtöbbet ígérőnek ki fog adatni. Bérleni kívánók 50 frt bánatpénzt tartoznak letenni. Az irt napig, bánatpénzzel terhelt zárt ajánlatok (Offert) is elfogadhatnak. A részletes feltételek alulírt-nál megtekinthetők.

Nagy-Enyed, 1874. július 3.

BOGDÁN LAJOS,
g. gondnok.

ZONGORÁK ÉS PIANINÓK.

Mindennemű zongorák kicseréltetnek.
Játszott zongorák 80—250 forintig

Zongora
nagy raktár

Triska Ferencz

Kijavító
intézet

Kolozsvárt.

— a távirtdai hivattal szemben —

Árjegyzékek bérmentve.

Zongora hangolás bármily távol
vidéken is olcsó áron elvállaltatik.

(21)

(6—26)

Jelzalog-kölesönöket

a birodalom bármely részében, telekkönyvezett földbirtokra — daczára a jelenlegi zilált pénzvisszonyoknak — 5000 frttól a legmagasabb összegig, a legelőnyösebb módozat mellett törlesztésre gyorsan eszközöl.

A hat. eng. általános

Ipar és kereskedelmi ügynöki iroda

Kolozsvárt, „Ovár, bástya-utca 6. sz. (Ertekezhetni posta utján, vagy személyesen, naponta d. u. 1-től 4-ig.) 31—52

TARTALOM: Gyümölcseim — Gazdasági szemle a bécsi közkiállításán. (Folytatás.) — Tynktenyészde Erdélyben — Társalgó. — Felhívás. — Könyvismertetés. — Levelezés. — Egyveleg. — Piaczi árak. — Hirdetések.

(3.)

FELHÍVÁS JÉGBIZTOSÍTÁSRA.

(15—26.)

A jégbiztosítási idény beálltával van szerencsénk a t. gazdaközönség tudomására hozni, hogy társaságunk az idén is minden mezei termény: mint takarmányfüvek, kukoricza, minden gabna nemek, olajos növények, szőlő és dohány

jégverés általi elkarosodása ellen biztosítást eszközöl.

A díjazás lehető olcsóra van szabva s megtekinthető ugy a központon, mint minden ügynökségnél, hol a módozatok iránt is tájékozás nyujtatik.

Biztosítások fogadtatnak el, aratás és betakarítás után fizetendő váltókra is.

Egész községek, mint eddig, az idén is külön kedvezményben részesülnek.

Kárait a „Victoria” mint tudva van, minden haladék nélkül, méltányosan rendezi és fizeti.

A „Victoria” évek óta Erdélyben a legtöbb kárt fizeti s e czimen már összesen

mégymilliót

haladó összeget juttatott vissza a közönség kezébe.

A gazda közönség tisztelettel hivatik fel tehát, jégbiztosítási ajánlatát egyenesen a „Victoria” ügyvédekhez adni be.

Kolozsvárt, 1874. június 1-én.

A „Victoria” biztosító társaság Kolozsvárt.

Piaczi árak.

A kolozsvári kereskedelmi s iparkamara hivatalos adatai nyomán.

A heti vásár		Egy osztrák mérő 2 nagy véka					Egy mázsa		Egy	1 font
helye	napja	tiszta buza	elegy buza	rozs	zab	török-buza	széna	szalma	bécsi öl tüzifa	marha hus
ÁRA KRÁJZÁROK B A N										
Kolozsvár	julius 30	630—650	400—460	460—470	220	440—450	130	80	1100	21
Nagy-Várad	julius 21	530—620	400—580	320—480	200—240	380—420	150	100	850	24
Maros-Vásárhely	julius 23	460—550	350—370	300—320	135—180	—	200—210	120—140	1000	18
Károly-Fehérvár	juli. 25	580—600	456—475	400—436	180—200	—	210—230	140—190	1000	20
Nagy-Szeben	septem. 29	620—687	—	467—507	180—133	533—600	80—85	60	700	22
Brassó	ápril. 28	670—759	599	461—477	163—170	363	—	—	—	20
Beszterce	julius 21	500—560	440	400	180	—	100—140	80—130	600	16
Nagy-Enyed	julius 23	513—586	460—500	375—400	180—190	—	200—210	55—65	800	14
Szamosujvár	julius 20	600—680	500—520	420—460	190—200	—	200	50	1200	18
Deés	julius 21	646—660	560—600	400—440	166—170	—	130—140	—	800	18
Torda	septem. 23	600—640	540—580	400—420	100—110	—	170—180	70	800	15

Erdélyi földtehermentesítési kötvény 73 frt 50 kr. Ezüst árkelet 104.

Bécsi marhavásár: Felhajtott 4348 darab hizó ökör. A forgalom kezdetben gyenge, később élénkebb. Árak: gallicziai és bukowinai 26 1/2—28 1/2 frt magyar 26 1/2—29 frt. a vágósúly mázsája.

Nyomatott K. Papp Miklósnál Kolozsvárt